

REVISTA ECONOMICĂ

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC

Proprietatea și organul oficial al Asoc. instit. financiare românești din Ardeal, Banat, Crișana și Maramurăș „SOLIDARITATEA” Sibiu.

Inscris sub Nr. 22/1938 la Tribunalul Sibiu.

Apare odată pe săptămână.

Redacția și administrația: Sibiu, Strada Visarion Roman Nr. 1-3

Abonamentul pe an: în țară: pentru autorități, bănci și întreprinderi Lei 500.—; pentru particulari Lei 400.—; pentru cooperative, funcționari publici, de bancă și comerciali Lei 300.—. În străinătate Lei 800.—. Taxa pentru inserțiuni: de flecare cm. Lei 6.—

Fondator: **Dr. CORNEL DIACONOVICH.**

Director: _____

••••••••

Redactor responsabil: **Dr. Mihai Veliciu.**

S u m a r u l :

Adunarea Generală Ordinară a „Solidarității”. — Inceput de viață nouă. — Un ardelean întemeietor și doctrinar al naționalismului economic românesc. — Situația instituțiilor financiare din Transilvania sub stăpânirea românească. — Abrogarea art. 33 din legea cu privire la unele dispozițiuni pentru înlesnirea și refacerea creditului. — Numire. — „Prima Ardeleană”: Anunț.

Adunarea Generală Ordinară a „Solidarității”

Duminecă, 3 Noembrie 1940, s'a ținut la Timișoara în sala de ședințe a Băncii „Victoria”, adunarea generală ordinară a „Solidarității” sub președenția d-lui Dr. Aurel Vlad, fost Ministru.

Au fost prezente următoarele bănci, prin conducătorii lor și anume:

„Ardeleana”, Orăștie, d-l Dr. Aurel Vlad; „Albina”, Sibiu, d-l Dr. Mihai Veliciu; „Victoria”, Arad, d-l Dr. Nerva Iercan; Bca Crișana, Brad, d-l Ioan Ghișa; Bca Banatului, Caransebeș, d-l Dr. Alexandru Morariu; Casa de Păstrare, Sasca Montană, d-l Simion Vișian; Bca Corvineana, Hunedoara, d-l Valeriu Bejan; „Bocșana”, Bocșa Montană, d-l Dr. Cornel Petric; Bca Almajului, Bozovici, d-l Iancu Conciatu; Bca Poporală, Caransebeș, d-l Isidor Tătariu și d-l Romul G. Ancușa; „Pârvoavana”, Pârvoava d-l Col. Romulus Boldea; Bca Agrară, Turda, d-l Iuliu Enescu; Bca Arădana, Arad, d-l Ioan Tatu; Bca Centr. Bănățeană, Timișoara, Valeriu Cârje și Dr. Coriolan Băran; Bca Centrală pt. Industrie și Comerț, București și Sibiu, d-l Adrian Cristea și d-l Dr. Arghir Popa; „Oravițana”, Oravița, d-l Dr. Petru

Cornean; Bca Graniței, Caransebeș, d-l Dr. Cornel Cornean; Creditul Bănășan, Lugoj, d-nii Ioan Popoviciu, Coriolan Novac și Ioan Lupu; „Patria”, Blaj, d-l Victor Muntean; Bca Ilia Mureșiana, Ilia, d-l Silviu Olariu; „Comuna”, Căvărhan, d-l Păr. Eftimie Lăpăduș; Bca Lugoșului, Lugoj, d-l Col. Romul Boldea; „Țânțăreana”, Țânțari, d-l Dr. Isaia Popa; „Arieșana”, Turda, d-l Alexandru Chicinașiu.

Au fost reprezentate prin mandatari următoarele bănci:

Bca Agricolă și Casa de Economii s. a., Avrig; Bca Andreiana s. a., Rășinari; „Furnica” s. a., Făgăraș; „Oașia” s. a., Sibiu; Bca Română s. a., Sighișoara; Bca Poporul s. a., Săliște; Bca Poporală s. a., Arpașul de jos; Bca Victoria s. a., Agrișteu; Bca Cârțișoreana s. a., Streza Cârțișoara; Bca Făgețeană s. a., Făget; Bca Goronul s. a., Aiud; Bca Scoreana s. a., Scoreiu; Bca Olteana s. a., Viștea de jos; Bca Cordiana s. a., Fofeldea; Bca Câmpiana s. a., Mociu.

Președintele bineventează pe reprezentanții autorizați ai băncilor membre prezenți la

ședința adunării generale ținând următoarea cuvântare :

Onorată Adunare Generală,

La dorința mai multor fruntași ai vieții economice bănățene, am convocat această adunare generală în acest centru bănățean, cu scopul de a discuta în afară de chestiunile strict statutare și alte probleme de interes general pe care ni le impune situația critică creată prin ultimele evenimente politice și internaționale, care au avut repercursiuni grave și asupra funcționării Asociațiunii noastre.

Anume prin dictatele dela Viena 31 de institute membre ale „Solidarității” au fost printr’o frontieră nedreaptă și nefirească despărțite de noi. Această despărțire vremelnică nu a putut și nu poate însă altera solidaritatea noastră tradițională și nici întrerupe legăturile trainice existente între membrii asociațiunii noastre. De altfel această frontieră prin strigătoarea ei nedreptate compromise pentru totdeauna noua ordine europeană.

Cu toată convingerea noastră că situația creată fraților noștri și instituțiilor bancare românești este vremelnică și va fi de scurtă durată, totuși simțul de solidaritate ne obligă a atrage atențiunea factorilor noștri conducători asupra acestei probleme vitale, solicitând sprijinul Statului și a B. N. R. pentru institutele de credit rămase în afară de hotarele țării mutilate.

De altfel micii tirani — cari cu sprijinul și din grația celor mari — au ajuns la situația nemeritată, care le-a dat posibilitatea ca călcând în picioare cele mai elementare postulate -ale umanității și omeniei, să asuprească pe nenorociții ajunși sub stăpânirea lor, — să nu se prea încreadă în statornicia orânduilelor omenesti și să se gândească la aceea, că :

„Una din cele mai mari amăgiri pe care o poate avea cineva în politică, chiar și în cea externă, este aceea de a crede, că se clădește pentru veșnicie”.

De aceea, micii satrapi din Ungaria să-și aducă aminte de dictonul latin : „Hodie mihi cras tibi” și de aceea le atragem atențiunea asupra sublimei învățături creștine care ne învață, că „ce ție nu-ți place altuia nu face”.

Dar și până când inevitabila reparațiune se va înfăptui, conducerea noastră de Stat e datoare să se îngrijească de cei năpăstuiți și să-i sprijinească având în vedere faptul, că până acum Ardealul în loc de a fi admini-

strat și guvernat, a fost — putem zice — mai mult exploatat, ca la urmă să fie abandonat și sacrificat.

Ardealul a intrat în România-Mare cu institute de credit sănătoase și solide, care prin o politică economică și financiară greșită concepută și absurd aplicată, au fost în parte distruse, iar cele rămase în viață sunt considerabil slăbite și puterea lor de existență a fost enorm redusă.

Dar așa pățesc toate națiunile când coada le-a condus și nu capul.

Nu se poate contesta, că cea mai mare trebuință a unui popor este de a fi guvernat și că cea mai mare fericire a lui este de a fi bine guvernat. Durere — noi până acum am fost complet lipsiți de această fericire și fără exagerare se poate afirma, că dacă s’ar fi pus un premiu pentru realizarea celei mai proaste guvernări, cu siguranță că conducerea țării noastre ar fi obținut acest premiu.

Iată explicația pentru care toate intervențiunile și demersurile Asociațiunii noastre pentru a împiedeca cu ocazia votării Legii conversiunii dezastrul economic și financiar, nu a avut rezultatul dorit. Suntem ferm convinși că învățând din experiența trecutului, noua conducere de Stat va avea mai multă înțelegere și bunăvoință pentru problemele ce ne interesează, așa încât putem spera că în fine problema creditului românesc din Ardeal își va afla cea mai potrivită și satisfăcătoare soluțiune în interesul consolidării vieții economice.

Făcând aceste constatări, declară adunarea generală deschisă.

Înainte de a intra în ordinea de zi, președintele face propunerea să se trimită din această adunare generală următoarele telegrame :

MAIESTAȚII SALE REGELUI MIHAI I.

„Asociația Băncilor Românești din Ardeal și Banat exprimă respectuos Maiestații Voastre sentimentele sale de adânc devotament și de credință nestrămutată.

Dr. AUREL VLAD,
președintele „Solidarității”.

DOMNULUI

GENERAL ION ANTONESCU

„Asociația Băncilor Românești din Ardeal și Banat exprimă respectuos Marelui General și pro-vidențialului Conducător al Statului și Neamului Românesc, sentimentele sale de devotament și credință fiind ferm convinsă că actuala conducere a Sta-

tului Român va face actul de dreptate istoric de a repune instituțiile de credit românești în rolul lor tradițional de factori de prim ordin în viața economică a Țării. Instituțiile românești de credit din Ardeal și Banat stau la dispoziția Statului Național Legionar pentru desăvârșirea marelui operă pe tărâm economic și național.

Dr. AUREL VLAD,
președintele „Solidarității”.

DOMNULUI HORIA SIMA

„Credem în Invierea României Legionare și în sfărâmarea tuturor dușmanilor ei. Credem în bărbăția Comandantului Mișcării Legionare.

ASOCIAȚIA „SOLIDARITATEA” A BĂNCILOR
ROMÂNEȘTI DIN ARDEAL ȘI BANAT.

Secretarul citește raportul Consiliului de Administrație către adunarea generală:

ONORATĂ ADUNARE GENERALĂ,

Înainte de a face o expunere asupra situației actuale a băncilor noastre, ca și asupra problemelor, cari ne interesează, primul nostru gând se îndreaptă, plin de dragoste, spre cei 1.400.000 de Români ca și spre instituțiile românești de credit, care au ajuns prin arbitrajul dela Viena sub stăpânire maghiară.

Suferințele îndurate de acești Români și măsurile de asuprire luate de guvernul maghiar împotriva băncilor românești aflătoare pe teritoriul cedat, formează unul dintre cele mai triste capitole ale istoriei românești contemporane.

Guvernul român a fost sesizat din timp asupra măsurilor de asuprire luate de guvernul maghiar împotriva conducătorilor băncilor românești din teritoriul cedat. Vă rugăm să vă asociați la deciziunea luată de Consiliul de administrație al asociației, prin care guvernul nostru este rugat să intervină pe cale diplomatică pentru anularea acestor măsuri îndreptate împotriva existenței instituțiilor românești. Întru cât această intervenție nu ar da rezultatul cuvenit, vă rugăm să decideți să se ceară guvernului român să ia împotriva băncilor maghiare din România exact aceleași măsuri, care se aplică băncilor românești din teritoriile cedate.

Onorată adunare generală,

Trecând la caracterizarea situației actuale a băncilor noastre, vom face câteva constatări, care să lămurească poziția și rostul acestor bănci, ca și felul în care acest rost al băncilor pentru viața economică a țării a fost

înțeles sau nu a fost înțeles de factorii competenți de până acum ai statului.

Astfel o primă constatare:

băncile, în structura actuală a vieții economice, sunt absolut necesare.

Nu se poate închipui o viață economică românească fără aceste instrumente de credit.

Instituția de credit este aceea, care:

1. cultivă cu adevărat ideea de economie, dând o remunerație potrivită tuturor economiilor mărunte și făcând astfel o bună școală cetățenilor statului pentru o serioasă chivernisire a produsului muncii lor;

2. canalizează aceste economii mărunte — care altfel ar rămânea pierdute sau în cel mai bun caz nefructificate și neîntrebuințate — punându-le la dispoziția factorilor productivi ai vieții economice;

3. fecundază inițiativele fecundare, făcând cu multă grijă acea selecție necesară a elementelor serioase, capabile să ducă la bun sfârșit o operă începută;

4. înviorează întreaga viață economică, dând posibilitate de muncă cetățenilor și întreprinderilor din cuprinsul statului și aduce un aport însemnat bugetului statului, prin afacerile numeroase care rezultă din operațiunile bancare;

5. pune la dispoziția publicului un credit sănătos și în cele mai avantajoase condițiuni posibile, eliminând din câmpul vieții economice buruiana cămătăriei;

6. sunt momente critice pentru stat și națiune, jertfește fonduri însemnate pentru înarmarea țării, ca și pentru acoperirea altor nevoi de folos național.

La temelia instituției de credit, care servește interese omenești, nu stă filantropia, ci remunerarea străduinței de economisire a produsului muncii omenești.

Nici deponentul, nici acționarul, nu încredințează banul — agonisit cu sudoarea feții și pus la o parte prin o serie de privațiuni, pe care și le impune — pentru a nu i se mai restitui acest ban, sau pentru a i se restitui fără dobândă.

De altă parte, împrumutătorul nu ia banul pentru a-l schimba cu bunuri de consum, ci pentru a-l investi în operațiuni aducătoare de venituri, respectiv în scopul producției de noi bunuri.

În fond deci, instituția de credit este suma a două interese:

interesul deponentului de a avea un loc sigur pentru păstrarea și fructificarea banului său, și

interesul inițiativei particulare de a avea un izvor permanent de alimentare.

A sta cu folos în slujba acestor două interese înseamnă a trage brazdă rodnică în ogorul vieții noastre economice.

Banca îndeplinește deci un rol de seamă în viața economică a țării, prin alimentarea și stimularea energiilor producătoare din izvoarele economiilor (pe care ea le colectează), fără nicio efortare și fără nicio cheltuială din partea statului, cu cele mai bune posibilități de augmentare pentru bugetul public.

În această lumină trebuiesc văzute instituțiile de credit.

Cine păgubește deci instituțiile de credit, păgubește și viața economică românească și bugetul statului.

Care a fost politica factorilor statului față de întreprinderile bancare?

În primii ani după războiul mondial, statul nu s'a amestecat de loc în bucătăria băncilor.

Prima intervenție mai însemnată a statului român s'a produs pentru salvarea unei bănci jidovești, a Băncii Marmorosch Blank & Co. din București. Bunăvoința statului român față de această bancă străină de interesele neamului s'a tradus în fapt prin sacrificii de miliarde — miliarde stoarse din sudoarea românească.

Evreului Blank, care făcuse la Paris ospăț de cincizeci milioane, statul român îi venea în ajutor cu miliarde grele.

Totuși Banca Marmorosch Blank, — putredă din temelii — a căzut.

După căderea băncii Blank, guvernul, care dovedise atâta solitudine față de o bancă iudaică, și-a schimbat brusc politica față de bănci: legea Argetoianu din 19 Aprilie 1932 tăia pe jumătate creanțele agricole, obligând băncile la plata integrală a creditorilor lor, ceea ce însemna pur și simplu asasinarea băncilor românești cu plasamente agricole, căci cele străine — băncile străine mari din București — aveau un număr neînsemnat de debitori agricoli.

După această lege — votată de parlamentul românesc — a urmat alte două, tot fără finanțare, pentru ca la 7 Aprilie 1934 să se voteze cea de a patra și ultima, care cuprindea, prin dispoziția art. 62, și o oarecare nădejde de despăgubire pentru pierderile suferite de bănci. Această nădejde a fost însă, prin faptele care au urmat, în curând sugrumată.

Conversiunea, discutată în stradă timp de trei ani de zile și soluționată în cele din urmă

fără finanțare, a distrus ideea de economie, a răsturnat principiul intangibilității creanței și ideea de obligațiune, și a înlăturat din viața economică a țării, în special instituțiile de credit țărănești.

Văzând dezastrul, în care legiuitorul a aruncat organismul nostru bancar din Ardeal și Banat și dându-și seama, că acest organism este piatra de temelie a edificiului nostru economic de dincoace de munți, congresul economic dela Cluj cerea guvernului la 28 Noembrie 1935 redresarea instituțiilor de credit din Ardeal și Banat prin acordarea unui împrumut de Lei 1 miliard și jumătate pe termen lung, fără dobândă și despăgubirea integrală a fondurilor culturale.

Congresul dela Cluj, la care au luat parte toate personalitățile românești de seamă ale Ardealului și Banatului, precum și un număr impresionant (peste 5000) de delegați din toate județele Ardealului și Banatului, n'a avut nici un răsunet în sânul guvernului român. Celor patru delegați, în frunte cu Mitropolitul Ardealului, aleși de congres, nu li s'a acordat nici măcar audiența solicitată la Rege.

Statul, care sacrificase miliarde (pe care nu le-a mai recuperat niciodată) pentru salvarea băncilor iudaice, nu era dispus să ajute — prin guvernul său de atunci, stăpânit de forțe iudaice — organizația de credit românească din Ardeal și Banat cu un împrumut de un miliard și jumătate Lei.

Fondurile bisericesti au fost despăgubite printr'o rentă specială.

Politica nefastă a guvernului față de instituțiile de credit românești a avut o repercusiune dezastruoasă, începând cu anul 1931 nu numai pentru instituțiile de credit, ci și pentru țărănime. Țărănimea românească n'a mai putut ridica un singur ban împrumut dela bănci din toamna anului 1931 și până în primăvara anului 1937.

Lovite în existența lor de legea conversiunii, fără un ajutor eficace din partea nimănui, băncile noastre, datorită conducerii lor serioase, s'au refăcut totuși în parte, și cu ocazia împrumutului lansat pentru înzestrarea armatei, au vărsat în acest scop sume importante. Amintim cazul „Albinei“ dela Sibiu, care, în fruntea tuturor — ca întotdeauna de altfel — a jertfit, între împrejurări extrem de grele, considerabila sumă de Lei 50 milioane pentru înzestrarea armatei. Totuși, deși băncile noastre s'au purtat mereu eroic, de câte ori li s'au cerut jertfe pe altarul ideii naționale, ele au rămas în unele privințe în inferioritate chiar

față de instituții minoritare. Astfel autorizația nelimitată pentru operațiuni de devaloare, de care beneficiază cu mult folos, de atâția ani, bănci jidovești din capitală, nu a fost acordată până în ceasul de față nici unei singure bănci românești din Ardeal și Banat, cu toate cererile repetate care s'au făcut din partea „Solidarității“.

Onorată adunare generală,

Rostul acestui raport nu este să facă un rechizitoriu regimului, care n'a vrut să plece urechea la nevoile noastre românești. Are cine să-i facă acum acestui regim rechizitoriul cu venit. Noi am făcut doar câteva constatări asupra unor fapte mai importante.

Onorată adunare generală,

Problema care interesează astăzi băncile noastre, este rentabilitatea plasamentului lor în raport cu regia.

Intr'adevăr, domnilor, regia crește pe zi ce trece, iar veniturile, datorită unor împrejurări independente de voința noastră, scad treptat.

Este aceasta o problemă, care nu interesează numai instituțiile de credit, ci, fără îndoială, ea prezintă o mare importanță și pentru viața economică națională și pentru însăși conducerea actuală a statului român. Căci cea mai arzătoare lipsă, care se simte astăzi în țară, este lipsa capitalului național. Or băncile noastre au un rol de seamă pentru mobilizarea capitalului românesc existent. Acest capital însă, fărâmițat în nenumărate pungi subțiri, se va simți atras spre bănci numai în cazul unei potrivite fructificări la instituții, care să ofere suficiente garanții de soliditate.

Aceste garanții le pot oferi băncile numai dacă, pe lângă o conducere bună, ele înregistrează și venituri corespunzătoare pentru consolidarea lor. Aceasta cu atât mai mult, că legea conversiunii a irosit aproape toate fondurile noastre de rezervă.

Astăzi, când multe întreprinderi așteaptă să treacă în mână românească, această problemă a consolidării instituțiilor de credit românești pe toată țara, se pune în mod acut.

Nu cerem tantieme pentru consilieri, nici dividende și salarii grase pentru acționari și directori, dar socotim că este un interes de prim ordin, ca băncilor românești existente să li se dea posibilitatea de a lua parte în mod efectiv la opera de românizare a întreprinderilor evreești. Iar aceasta se poate numai dacă

băncilor li se asigură un venit corespunzător la plasamentele, ce le fac.

Pentru rezolvarea acestei probleme, consiliul de administrație a decis să facă și să înainteze forurilor competente un memoriu amănunțit, care va cuprinde propuneri concrete în această privință.

* * *

Se mai dă cetire raportului Consiliului de censored pentru gestiunea anilor 1938 și 1939, se prezintă bilanțurile încheiate la 31 Decembrie 1938 și 31 Decembrie 1939 și Conturile de Profit și Pierdere respective, cerându-se descărcarea Consiliului de administrație și a Consiliului de censored pentru gestiunea lor pe anii 1938 și 1939.

Președintele deschide discuțiunea asupra raportului consiliului, dând cuvântul d-lui Dr. Petre Corneanu, reprezentantul Băncii Oravițana, Oravița.

D-sa mulțumește Consiliului pentru faptul că a decis ținerea adunării generale a asociației din acest an, în Banat.

Se asociază la cele spuse de d-l Președinte și d-l Secretar în privința situației tragice în care se sbat băncile românești.

Face critica legilor de conversiune și în special a celor din ultimul timp, printre care aceea care dispune amânarea plății a 2 rate de conversiune agricolă. Ca încheiere cere întocmirea unui memoriu pentru modificarea legilor din ultimul timp.

Critică legea pentru reducerea dobânzilor. Constată că aceste dobânzi, nu acoperă nici regia. Face istoricul băncii Oravițana și situația nenorocită în care a fost adusă de legea conversiunii. Având această bancă creanțe eminate agricole, cu plasamentele ce face astăzi în schimbul unor dobânzi atât de reduse, nu se va putea reface. În rezumat cere să se intervină pentru abrogarea acestei legi.

Mai departe, critică legea contra cametei și cea pentru modificarea executărilor silite.

Constată că circulația la bănci este foarte redusă și, în special la cele mici și mijlocii.

Procurarea certificatelor de evaluare a imobilelor ce sunt a se scoate la vânzare sunt o plagă pentru următorii. Se

cheltuesc bani ce întotdeauna întrec suma ratelor datorate, dar, în multe cazuri chiar și suma întregii datorii. Apoi, inserarea publicațiilor de licitație, este o altă nenorocire pentru debitori, cărora li se îngreuiază posibilitatea de plată la zero. Deci, posibilitatea încasării creanțelor este de regulă inexistentă.

Și, ca și când aceste nenorociri nu ar fi suficiente, băncile se mai lovesc și de concurența „Cecului”, care păgubește băncile prin propaganda ei discreditându-le. Primește depunerile și transportă banii la București, răpind regiunilor respective capitalurile de circulație.

Propune să se întocmească un memoriu prin care să se ceară modificarea Legii Casei de Depuneri și Consemnațiuni.

Amintește apropiata intrare în vigoare a Noului Cod Comercial, care a fost modificat până acum de 3 ori. Deci s'ar mai putea modifica. Să se ceară deci modificarea lui înainte de intrarea în vigoare, în ce privește publicarea convocării adunării generale ordinare, cea a adunării generale extraordinare, modificarea statutelor, etc. Cine citește Monitorul Oficial sau Buletinul Oficial Bancar? numai cei ce au fost obligați să publice ceva. Mii și mii de Lei se irosească cu plata acestor inserări, absolut inutile.

Pe vremuri controlul băncilor se făcea de către Tribunal. Astăzi, pe lângă Tribunal, ele sunt supuse controlului Camerei de Comerț și Consiliului Superior Bancar, ceea ce este o vexațiune. De ce trebuie să se facă aceleași înregistrări la trei locuri, când este știut că pretutindeni se plătesc bani grei.

Apoi, Consiliul Superior Bancar, se mai pricepe și la dictarea foarte deasă a diferitelor sancțiuni contra băncilor. Cât de mică ar fi, orice băneută trebuie să aibă un juriconsult pentru ca să se pună în gardă față de instrucțiunile, dispozițiunile și sancțiunile Consiliului Superior Bancar.

Amintește și dispozițiunile legale care prevede obligativitatea consilierilor și censorilor, la depunerea a 200 acțiuni. Se cere prea mult, pentru că greu se întâlnește un acționar corespunzător nevoii băncii, care să poseadă acel număr de acțiuni. Cere și în această privință să se facă intervenții.

În ce privește taxele către asociație, constată că sunt prea mari. Recunoaște că banca ce reprezintă nu și-a plătit cotizațiile de peste 3 ani, fiind debitată cu taxele pe tot acest interval și cere ca să se renunțe la ele, neputându-le achita. Mai cere și reducerea lor.

Ca încheiere cere să se facă o intensă propagandă, pentru ajutorarea băncilor ajunse de mult în pragul celei mai mari nenorociri.

Adunarea generală ia cunoștință de expunerea d-lui Dr. P. Corneanu.

D-l Președinte amintește d-lui Dr. P. Corneanu că la toate dezideratele D-sale, asociația a făcut deja și va continua să facă intervențiile legale cuvenite.

În ce privește taxele restante către asociație, fiind ele unicul venit al asociației care niciodată nu a acoperit modesta regie, sfătuiește banca Oravișana să caute a-și îndeplini obligațiunea ce are, pentru că și asociația și-a făcut datoria către băncile ei membre. De altfel, prin acțiunea asociației băncile membre au fost foarte mult ajutate și în special banca Oravișana.

Se dă cuvântul d-lui Iancu Conciatu reprezentantul băncii Almajului din Bozovici și ca director al ziarului, Curierul Banatului, care rostește următoarele:

Onorată Adunare Generală,

Nu pot, să apreciez în deajuns fericita inspirație a conducătorilor „Solidarității”, cari au hotărât în anul acesta, ca să țină adunarea generală anuală a băncilor românești în metropola Banatului. Găsim, că „Solidaritatea” a procedat bine atunci, când a făcut demersuri pe lângă guvern cerând ca să intervină la Budapesta pentru ocrotirea celor 31 institute bancare românești din Ardealul răpit, și dacă nu vom fi satisfăcuți, pentru aplicarea de represalii la noi față de institutele similare ungurești. Trebuie însă să profităm de acest prilej și să ne aducem aminte, că mai avem și alte bănci românești rămase peste hotare acum 22 de ani, la Vârșef, Satul-nou etc. în Iugoslavia.

Întocmai cum pe terenul cultural, care nu cunoaște hotare, tot asemenea pe terenul economic „Solidaritatea” ar trebui să inaugureze o asemenea activitate de expansiune, care să lege într-o unitate eco-

nomică interesele românilor din Ardeal și Banat, indiferent unde i-a așezat vremelnic fluctuațiunile politice. Spațiul vital, la care avem și noi dreptul să aspirăm, ne cere să menținem și să lărgim sfera de activitate a „Solidarității” oriunde se găsește un capital românesc organizat.

Trecând asupra dării de seamă, care reoglindește atât de fidel situația precară a băncilor românești din Ardeal și Banat, vă rog să-mi permiteți, ca după observațiunile atât de juste ale antevorbitorului meu d-l Petre Corneanu, privind tehnica bancară de astăzi, să ating cealaltă latură a problemei bancare românești din Transilvania în raport cu politica ideii de stat.

Din darea de seamă a Consiliului de administrație reese, că Consiliul a epuizat toată gama memorandelor și a congreselor, fără să poată ajunge în curs de două decenii la transformarea rețelei de bănci românești într'un instrument de recativare a economiei noastre. După asemenea constatări datorია noastră este, ca să mai schimbăm macazul. Alte metode și alte mijloace trebuiesc folosite pentru ajungerea scopului nostru. Și care este în fond scopul urmărit de băncile românești?

Promovarea plugărimii și crearea unei burghezii naționale la orașe. Tendința aceasta este firească pentru că așa au născut ciupercile noastre de bănci. Acolo unde a fost un protopop s'a găsit și un ginere avocat și așa a luat ființă institutul bancar, ca o evoluție firească din seva pământului românesc.

Să ne întrebăm acum, oare același a fost procesul de evoluție al băncilor din Vechiul regat?

Nu! Acolo nu avem o burghezie decât asimilată de dată recentă din armeni, greci, bulgari etc. La baza inițiativelor bancare nu a stat, decât tendința rentabilității și numai grație acestui fapt se explică faptul, că cosmopolitismul bancar din Vechiul regat nu s'a încuscrit peste Carpați cu o plăpândă burghezie sătească a românilor, ci cu burghezia strănsă și de multe ori aventurieră a orașelor dela noi.

Mult dorita unificare economică nu s'a realizat, căci a găsit obstacol în cale și în centralismul feroce administrativ, când întreprinderile comerciale și indu-

striale din București au numai exploatarea la noi, muncitori și uzine, în vreme ce conducerea administrativă este la București străină și de preocupările și de interesele noastre.

În revoluțiunea socială și economică pe care o trăim astăzi, constatăm, că tovarășii noștri de eri sașii din Ardeal și șvabii din Banat și-au schimbat mentalitatea economică și au trecut dela o politică defensivă economică la o politică de ofensivă acaparând tot mai mult pentru a-și creea o burghezie reală la orașe. Ne-au lăsat — cum s'ar zice — de căruță, pentru că noi nu facem în acest timp decât asistență polițienească la trecerea averilor din mâinile evreilor într'ale germanilor.

Să ne schimbăm și noi mentalitatea și mai ales să facem ca să se schimbe politica Băncii Naționale, institut de emisiune la al cărui capital provinciile noastre încă nu au participat. O expropriere a anumitului capital acționar de către stat în favoarea băncilor românești din Ardeal, ar lărgi participarea noastră la conducerea marelui institut și ar schimba din fundament politica de plasament față de băncile noastre.

Boala de care suferă creditul nostru este organică și nu știu cum s'ar vindeca când, o parte a băncilor mai mari din „Solidaritatea”, ca „Albina”, Banca Victoria, „Ardeleana” etc. tind în a se consolida tot mai mult, ca bănci burgheze, în vreme ce băncile mici nu-și pot găsi refugiul decât în cooperatie. Mergem sau mai bine zis stăm pe loc, afându-ne pe două cărări diferite. Vom birui cu principiul burghez integral al axei, sau vom ajunge la socializarea capitalului? Iată o nouă problemă care i se pune „Solidarității”, care va trebui să netezească drumul institutelor bancare. Așa cum ne prezentăm astăzi, „Solidaritatea” este mai curând o colectare de neajunsuri și văicăreli, în vreme ce noi am vrea să vedem, ca o formațiune care să intermedieze realizarea și acapararea diverselor bogății.

Nu putem vedea deloc limpede cum am putea ține pas cu șvabii și germanii pe terenul realizării unei burghezii naționale, căci ne-au lăsat de căruță, văd în schimb clar, că pe terenul cooperatiei ni se deschid larg porțile unei posibilități de validitate. Prezența în capul Coope-

rației a d-lui Ilie Olteanu, secretarul „Solidarității“, ne prilejuește nădejdi frumoase. Doctrinarul băncilor românești din Banat și Ardeal are atâtea și atâtea posibilități de a substitui prin rețeaua de bănci românești în Ardeal și Banat rolul băncilor populare în Vechiul regat.

Avem toate motivele să sperăm în refacerea băncilor noastre prin capitalul de muncă și solidaritate națională, pe care generația nouă l-a înțeles și în spre care merge biruitoare înainte.

Adunarea generală ia act cu satisfacție de expunerea d-lui Conciatu, dându-i-se asigurări din partea d-lui Președinte, că asociația va face totul pentru băncile membre, atât în ce privește pe cele din teritoriul liber, cât și pe cele aflate dincolo de granițele vremelnice.

D-l Secretar mulțumește d-lui Conciatu pentru cuvintele de laudă ce i-a adus și promite că va veghea mereu și se va îngriji și pe viitor de soarta băncilor, cărora le este devotat.

Se dă cuvântul d-lui Ioan Popovici, reprezentantul Băncii Creditul Bănățean din Lugoj.

D-sa amintește că băncile au :

- a) fonduri de rezervă; și
- b) debitori în conversiune.

Cere ca băncile să primească sub formă de împrumut, contravaloarea acestor două sume pentru facerea a noui plasamente mai fericite.

Constată că deponenții băncilor au fost foarte buni clienți și devotați. Aceasta pentru că aveau încredere în băncile din satul sau orașul lor. Astăzi sunt mai rezervați și nu mai au încredere.

Cere ca Statul să ajute băncile să poată recupera măcar o parte din întreprinderile ce trec în mâini mai puțin românești. În acest scop băncile pun la dispoziție tot ce au. Casa Autonomă a Monopolurilor ar putea să dea băncilor pentru distribuire din produsele monopolizate,

În ce privește Decretul-Lege care reducea numărul administratorilor și censorilor dela bănci, constată că aceasta măsură nu este potrivită pentru băncile noastre. Este știut că acești administratori sunt doar o cheazășie țăranilor de solidaritate și cinstea băncii. Cei mai mulți din acești administratori își dau numele —

lueru extrem de important pentru țărani, știind că în fruntea băncii din comuna respectivă se găsește preotul sau învățătorul copiilor săi, și fără ca aceștia să primească, de cele mai multe ori, vreo fantiemă. În momentul în care țăranul va vedea schimbări în conducerea băncii pe care o știe din tradiție că este condusă de ai săi, își va pierde încrederea.

Aceasta este concepția țăranului român, dela care nu-l pot abate legile pe cari el le pricepe într'un mod specific lui.

Însfârșit cere să se întocmească un memoriu, pentru ca să se lase băncilor membre la „Solidaritatea“ dreptul de a avea și pe mai departe numărul de administratori de până acum și în special dreptul preotului, profesorului, învățătorului etc., de a putea funcționa și pe mai departe administrator sau censor la instituția în care și-a câștigat un trecut și o tradiție.

Se dă asigurări d-lui I. Popovici că asociația se va strădui pentru împlinirea desideratelor exprimate în numele celorlalte bănci.

Se dă cuvântul d-lui Augustin Muntean, reprezentantul Băncii Banatului din Caransebeș.

Aduce la cunoștința adunării generale, că Băncile din Banat au avut zilele trecute o consfătuire și au hotărât prezentarea la adunarea generală a „Solidarității“ a următorului memoriu:

Către Onor. Adunare a „Solidarității“ Asociația Băncilor românești din Ardeal și Banat, ținută la Timișoara în 3 Noembrie 1940.

Subsemnatele Institute de economii, credit și comerț din județul Severin, examinând situația ce ni se crează în urma unor dispozițiuni date prin legi cu privire la drepturile și obligațiunile ce reglementează condițiile operațiunilor și cadrul organelor de conducere, am formulat de comun acord următoarele constatări și doleanțe:

1. Găsim de foarte păgubitoare reducerea numărului de Administratori și de Censori prevăzut în Decretul-Lege din 23 Octombrie a. c. cu privire la funcționarea Societăților Anonime și pe acțiuni, întru cât Băncile românești din Ardeal și Banat

vor pierde cea mai mare parte din valoarea lor fondatori, cari prin colaborarea lor au adus toate sacrificiile, sprijinul material și de îndrumare în serviciul de apărare a intereselor acestor instituțiuni. Îndepărtarea lor de la conducere, va provoca și mai mult slăbirea încrederii în instituțiunile noastre — va lipsi băncile mijlocii și mici de cele mai bune legături cu Băncile românești mari și cu deținătorii de capitaluri — perzând și din prestigiu față de acționari și față de public, cari se vor abține de la orice contribuție nouă la capitalul de acțiuni. Pe de altă parte pătura țărănească și în general clasa burgheză românească vor pierde stâlpul economiei și gospodăriilor lor, pentru că este știut, că Băncile mijlocii și mici sunt acelea cari au făcut o adevărată operă românească prin sprijinul și lupta economică dusă pentru bunăstarea materială a Românilor din Ardeal și Banat. În interesul apărării acestor citadele ale economiei românești, cea mai potrivită soluție pentru reglementarea organelor de conducere ar fi ca pentru Consiliul de Administrație să se limiteze numărul Administratorilor la maximum de 7 pentru băncile mijlocii și la maximum de 5 pentru băncile mici, iar numărul cenzorilor să se limiteze la maximum de 5 pentru băncile mijlocii, și la 3 pentru băncile mici. Întrucât în împrejurările actuale nu se vor găsi astfel de elemente cu cari să se poată înlocui funcționarii publici cari dețin locul în Consiliile de Administrație și în Consiliile de Censori, să se admită pe timp de 10 ani dintre acționarii mai mari, pentru Consiliul de Administrație cel mult 3 funcționari publici și pentru Comisia de Censori cel mult unu, din actualii Administratori și Censori, în noua compoziție a acestor organe. Pentru naționalizarea și participarea Românilor la întreaga viață comercială și industrială, să se statuteze, ca acționarii și organele de conducere ale tuturor firmelor comerciale și industriale să fie în proporție de cel puțin $\frac{3}{4}$ parte.

2. Să se facă toate demersurile ca Băncile românești din Ardeal și Banat să obțină toate drepturile de comercializare a Monopolului.

3. Se reclamă urgenta modificare a legii dobânzilor în sensul ca Băncile mijlocii și mici să poată percepe 7% peste

scontul Băncii Naționale. În felul acesta s'ar putea găsi calculul de acoperire a regiei și a impozitelor atât de urcate, iar băncile solide, și viabile vor putea distribui și un dividend de cel puțin 3%, după care Statul beneficiază alte 3% impozite, parte în sarcina acționarilor și parte în sarcina băncilor. Dacă situația actuală a băncilor, va continua a se înrăutăți în urma abaterii de la plată a debitelor și în urma legiferării dobânzilor la un procent numai de formă, atunci băncile românești vor trebui să lichideze de bună voie, sau forțate fiind, sau vor ajunge să fie declarate în stare de faliment. Aceasta și pentru motivul, că în diferența de 4% dobândă peste scontul Băncii Naționale ce adecă vor putea băncile să acopere și să plătească mai întâi, dacă luăm în considerare, că cheltuelile de administrație în urma scumpetei de azi, se urcă la minimum de 5%, impozitele cu cote excesiv de mari asupra capitalului de acțiuni, asupra imobilelor, asupra valorilor mobiliare, diferitele impozite excepționale, impozitul echivalent, impozitele comunale etc., toate acestea consumă circa 40% din beneficiul brut, ceea ce corespunde la o regie de alte 4%. La acestea ar trebui să se mai adauge un minim de 3% dividend acționarilor și alte cheltueli neprevăzute. Pe de altă parte este un prea mare contrast între dobânda băncilor și între procentul de 20% care e îngăduit comerciantului să arunce asupra valorii de cost a mărfurilor, ceea ce înseamnă un venit de 100% la o învânteală de mărfuri de 5 ori pe an. Deci va trebui amortizată rentabilitatea Băncilor cu a celorlalte firme comerciale cel puțin în proporție de a 10 parte, deoarece numai prin existența băncilor poate prospera întreg mecanismul comercial, care e legat de funcțiunea creditului și de garantarea și înlesnirea circulației de valori și mărfuri

BANCA BANATULUI „CREDITUL BANATEAN“

Caransebeș

s. a. Lugoj

ss. Augustin Munteanu

ss. Ioan Popovici

ss. Indesclfrabil

Ca completare mai amintește și chestiunea reducerii numărului administratorilor și cenzorilor de la bănci.

Cere stăruitor să se intervină pentru îndreptarea celor expuse în memoriul ce a citit.

Adunarea generală ia la cunoștință cele expuse de d-l Augustin Munteanu, iar d-l

Președinte îi dă asigurări că nimic nu se va neglija.

Se dă cuvântul d-lui Ioan Tatu, reprezentantul Băncii Arădana din Arad.

Ca și antecedentii d-sale, amintește Decretul-Lege prin care se reduce numărul administratorilor și censorilor la bănci, pe care îl socotește inoportum astăzi și cere ca cel puțin să se prelungească termenul de punerea lui în aplicare.

Mai întrebă dacă și în viitor băncile vor trebui să ceară aprobarea modificării Statutelor și verificarea capitalului de către Consiliul Superior Bancar.

Răspunde d-l Președinte, comunicând că biroul asociației a și întocmit un memoriu către d-l Ministru al Justiției în care s'a cerut prelungirea termenului până la 30 Aprilie 1941 dată până la care toate Instituțiile își vor fi ținut Adunarea generală.

D-sa propune ca administratorii și censorii deocamdată să nu demisioneze, urmând să fie revocați de adunarea generală a băncii respective singură în drept să le revoace mandatul.

În ce privește verificarea capitalului băncilor și aprobarea modificării statutelor de către Consiliul Superior Bancar, se vor face intervențiile convenite pentru renunțarea în total sau în parte la această dispoziție greoaie și prea scumpă.

Se dă cuvântul d-lui Dumitru Gall, directorul Băncii „Albina” sucursala Lugoj, care cere ca Banca Națională a României, să vină necondiționat și foarte urgent în ajutorul băncilor acordându-le credite.

Răspunde tot d-l Președinte, asigurând băncile că se va cere mobilizarea tuturor datoriilor intrate în conversiune, în scopul ca ele să fie preluate de Banca Națională a României, Stat sau o bancă mare care s'ar angaja la aceasta. Desigur băncile noastre, se vor angaja să facă oficiul de încasare pentru creanțele ce au cedat. În schimbul acestui portofoliu băncile să primească numerar, pentru operațiuni și plăsmamente noi.

În ce privește legea contra cametei, a dobânzii, a executărilor silite și mai ales în ce privește inserarea licitațiilor în mai multe ziare, s'a cerut modificarea lor în nenumărate rânduri. Desigur că acțiunea asociației nu va înceta până nu se va reuși îndreptarea și în această privință. S'a cerut renunțarea la publicații în Mo-

onitorul Oficial pe care nu-l citesc decât autoritățile și încă câțiva prea puțini interesați, nu și restul populației.

Mai departe amintește că deși d-l General Antonescu, în directivele cu caracter economic ce a dat, a permis un beneficiu de 8—10% la capital, totuși în împrejurările de astăzi și cu o dobândă atât de scăzută, acest beneficiu nu poate fi obținut. Astfel dividendul nu se mai poate plăti și cu vremea acționarii vor cere desigur lichidarea băncilor.

Cu privire la deponenți, D-sa amintește că aceștia astăzi aleargă cu banii la „Cec” sau îi țin acasă, dar nu se mai duc la bănci. Băncile sunt deci țapii ispășitori pentru greșelile unei serii de guvernanți.

În ce privește bisericile, deși ele în urma acțiunii „Solidarității” și ca rezultat al Congresului economic ținut la Cluj în 15 Noembrie 1935, au fost integral despăgubite, totuși conducătorii lor au dat ordin Protopopiatelor și Parohiilor, să nu mai depună nici un ban la băncile noastre ci să-i ducă la Cassa de Depuneri și Consumnațiuni. Recunoștința Bisericii este cât se poate de dureroasă.

În sfârșit asigură adunarea generală că „Solidaritatea” va face un memoriu prin care se va cere îndreptarea situației, făcându-se posibilă și viața Băncilor. Se va cere și modificarea Legii Bancare și a Consiliului Superior Bancar.

Adunarea generală aprobă :

- a) Raportul Consiliului de Administrație ;
- b) Bilanțurile și Conturile Profit și Pierdere pe anii 1938 și 1939 ;
- c) Dă descărcare Consiliului de administrație și Consiliului de censori pentru gestiunea lor pe anii 1938 și 1939.

Terminându-se discuția se dă cuvântul d-lui Ilie Olteanu, care aduce elogii d-lui Președinte Dr. Aurel Vlad, pentru activitatea neobosită ce duce de atâția ani în numele „Solidarității” și în folosul băncilor membre. Totodată propune să i se aducă felicitări cu prilejul împlinirii vârstei de 65 ani.

Adunarea generală în picioare ovationează îndelung pe d-l Președinte Dr. Aurel Vlad.

Mulțumind adunării generale pentru simpatia arătată, d-l Președinte aduce la cunoștința Adunării generale, că sunt vacante 2

locuri în Consiliul de administrație al asociației și propune să fie aleși D-nii:

Dr. Coriolan Băran, notar public și
Valer Pascu.

Adunarea generală alege cu unanimitate pe timp de 3 ani ca membri în Consiliul de administrație pe d-nii:

Dr. Coriolan Băran și
Valer Pascu.

Taxele de membru la asociație pe anul curent:

Adunarea generală fixează taxele de membru la cele de până acum, mai puțin taxa de conversiune.

Totodată se hotărăște ca dela băncile membre rămase pe teritoriul cedat Ungariei, deocamdată să nu se mai ceară plata taxelor până la revenirea lor României.

D-l Președinte, propune alegerea consilierului Dr. Mihai Veliciu, ca Vicepreședinte al asociației.

Adunarea generală alege cu unanimitate pe d-l consilier Dr. Mihai Veliciu, ca Vicepreședinte al asociației.

D-l Vicepreședinte în câteva cuvinte bine simțite, mulțumește adunării generale pentru încrederea ce i se arată, declarând că își va face datoria și în viitor cu aceeași râvnă și dragoste pentru asociație. Mai adaugă că D-sa ca tot românul, înțelege să-și facă datoria acolo unde l-a pus soarta. Socotește că cinstea ce i se face, se reșfrânge asupra Băncii „Albina” a cărei director este și cum ea astăzi are sărbătoare, inaugurând noul local al Sucursalei din capitala Banatului, invită pe toți cei prezenți, să binevoiască a participa la sfeștanie.

Adunarea generală entuziasmată aclamă pe d-l Dr. Veliciu, ovaționând îndelung „Albina” și conducerea ei de astăzi.

Contribuția la Ajutorul Legionar:

D-l Președinte propune ca asociația să contribuie la Ajutorul Legionar, același lucru cerându-l și din partea băncilor membre.

Adunarea generală cu bucurie hotărăște ca atât asociația, cât și băncile membre, să contribuie neîntârziat la Ajutorul Legionar, fiecare cu cât poate și are.

Ne mai fiind nimic la ordinea zilei și ne mai făcând nimeni din cei prezenți vreo propunere, d-l Președinte declară încheiată ședința adunării generale ordinare.

Inceput de viață nouă

Dureroasele momente trăite de națiunea românească în ultimele trei luni au umplut sufletele tuturor de amărăciune, dar au contribuit în același timp să se scuture și învelișul fals al formelor și actelor de stat și să se înlăture dela cârmă escrescența bazată pe ipocrizie și convenționalism. Să mărturisim deschis că ceea ce se petrecea în complexul vieții de stat la noi, nu pornea din sinceritate și realism. O propagandă exagerată mereu întreținută prin tot felul de publicațiuni, prezenta lucrurile în culori romantice și îmbietoare. De aceea respirația românească se falsificase și se denaturase cu desăvârșire.

Se instaurase în țară o stare de lucruri care anunța dezastrul. Greșeli mari prezentate sub formă de succese și ambiții goale, împrăștiate ca merit național, vorbărie goală și de paradă ca licoare de însuflețire, toate acestea denotau răfăciri fundamentale pe cărările vieții. Multe deficiențe a prezentat viața românească în ultimele două decenii de când stăm adormiți pe laurii victoriei.

Ne-a lipsit în primul rând o disciplină a creației și a muncii. Regimurile politice cari s'au perândat la cârma țării până în anul 1938, au promovat permanent o stare de lucruri anarhică. Organizația de stat nu putea să contribuie la un progres deoarece ea nu era ierarhizată. Fiecare compartiment al mecanismului nostru de Stat își avea vederile și principiile sale. După ele lucra fiecare conducător cum îl tăia capul. De aceea deși în aparență se muncea, în realitate această muncă se măcina ca efect prin toate filiațiunile de interese și ambiții de care era dominată fiecare din puterile prin care Statul se manifesta. Orice încercare de a restrânge răul era zădărnice, deoarece dacă la un moment dat apărea o lege care coordona, era înlăturată a doua zi de o alta care o contrazicea. Așa s'a mers din interes în interes și din ambiție în ambiție, irosind puterile Statului și măcinând în zădar toată energia creatoare de care această nație a fost capabilă în virila ei structură.

Ne-a lipsit apoi credința în muncă. Goana după situații nemeritate și obți-

nerea lor pe calea aderării la un partid politic, au distrus năzuința personală și valoarea meritului. Demoralizarea la cei cari așteptau trudnic o răsplată meritată, era adâncă și uscă orice elan, atunci când se vedea că era suficient să urci o scară dosnică pentru ca să îți se deschidă toate drumurile.

Partidele politice veneau la putere cu minciuni măgulitoare pentru toate clasele sociale. Ele enunțau cu emfază măsuri mântuitoare și stărpirea răului. Dar odată ajunse la putere se mulțumeau să legisfeze, cu obsesia că legea nouă schimbă prin ea însăși o stare veche. La umbra discuțiilor parlamentare se făceau aranjamente oneroase pentru Stat și Națiune, astfel încât tot avântul public moral și spiritual a fost la cheremul unor veroși sau nepricepuți.

Vorbăria a constituit o boală care poate fi considerată ca una din cauzele principale generatoare de dezastru. Vorbăria electorală, vorbăria doctrinelor iluzioniste, vorbăria principiilor false și sofistice, vorbăria de răspântie și de mahala, iată atâtea fețe ale unei și aceleiași probleme, de natură a stărpi orice urmă de încredere reciprocă și de solidaritate colectivă. S'a mers astfel pe fundații de nisip învelite în coji fragile cari crepau la fiecare scuturare. Nu e de mirare că totul se depreciașe. Școala ajunsese o simplă vamă în care era suficient să figurezi un timp oarecare pentru ca înarmat cu o patalama să ceri funcție la Stat. Și aceasta nu dintre cele convenite începătorilor, ci numai din cele mari cu salarii care să satisfacă toate poftele de desfrâu.

Biserica deviasse și ea dela scopurile sale mântuitoare. Preoții părăsiseră amvoanele pentru ca să se alătore curentului general creat de o stare de spirit în care credința, morala și caracterul erau în derâdere. Se făcea apel la rațiune ca să se înțeleagă că Dumnezeu este o simplă vorbă fără sens. Morala ajunsese astfel la un povârniș pe care se rostogolea vertiginos. Virtuțile omenesti și creștinești formau obiectul de ironie josnică a unor cretini ce nu aveau nimic comun cu elementarele legi ale spiritualității formate din ideal și mistonarism. Omul se despuiase astfel de orice suflu care se inspira dela etică și

își da la iveală cu tot mai multă îndrăzneală, construcția sa primară pornită pe fapte josnice, incompatibile cu cea mai elementară finută de sentiment și civism.

Răul se întinsese în toate straturile poporului pătrunzând în adâncuri și amenințând cu descompunerea. Plugarii nu mai credeau în sfințenia muncii și a trudei zilnice, corpul funcționăresc se corupsese minat fiind de ambițiile tuturor ușuraticilor și de îndrăzneala tuturor incorecților, negustorii și meseriașii visau o răsplată fără alergătură; toată armătura socială se îmbibase de ideea de parvenire și desfrâu, încât cine vedea limpede, își da seama că ne găsim în primejdie totală. Era necesară o schimbare fundamentală.

Da, era necesară o schimbare. Dar o schimbare care să refacă moralul Nației aducând-o la scopurile etice ale vieții. Pentru aceasta se cerea o lume nouă la conducere, inspirată din făgașurile organice ale poporului. Se cereau conducători drepecți, cinștiși, cu suflet, pentru a le cui cu măsuri eroice o cangrenă care fatal nu putea duce decât la nenorocire. În loc de aceasta însă, a venit un regim care s'a suprapus Nației mai artificial decât oricare altul. S'a zămislit o ideologie barbară la conducerea de Stat, pornită pe crimă și sadism care s'a impus de sus în jos și care cu metode repudiate de istoria tuturor veacurilor, a căutat să guverneze prin sălbătăcie, teroare și inchiziție fără nicio sinchisire de vrerile Nației. Cum însă istoria nu suportă artificialisme, ea s'a scuturat odată cu puterea cataclismului și regimul s'a prăbușit înecându-se în propria-i nețrebnicie și incapacitate, după doi ani și jumătate dela înscăunare.

Dezastrul a fost mai groaznic ca oricând. În momentul când răbufnirea istoriei a pus la punct verificarea tuturor fărădelegilor, se consumase efectul greșelilor concentrate de aproape un sfert de veac. Și pedeapsa a fost ca de trăsnet: am pierdut hotarele câștigate cu trudă, cu lupte și eroism. A trebuit să vină deci această mare nenorocire pentru ca să ne trezim la realitate.

Țara se găsește astăzi guvernată de un nou regim care nu permite absurdități, ci dreptate, cinste și omenie. Nici nu vrea cineva mai mult. Acesta a fost

dezideratul general al lumii muncitoare, lume care nu s'a știut folosi de linguşire și desmăf. Ordine și muncă, ceea ce însemnează că fiecare să activeze spre binele colectivității; iată ce promite regimul actual și nu există nicio îndoială, că va trezi un biruitor început de viață nouă. Dacă fiecare va fi pus la locul lui, își va cunoaște obligațiunile lui și va da cu conștiință și suflet tot tributul de muncă și trudă, neamul românesc va eși din mocirla în care l-au băgat toți aceia care prin reflecția culorilor tricolore știau să-și pună la o parte produsul alergăturii celor cincisprezece milioane de Români.

Ing. GHEORGHE BRÂNDUȘ.

Un ardelean întemeietor și doctrinar al naționalismului economic românesc:

— **Dionisie Pop Marțian.** —

— Pe marginea unui discurs de recepție. ¹⁾ —

(Urmare).

„Nereușita lui Marțian la Universitate — afirmă d-l prof. A. Rădulescu în răspunsul dat discursului d-lui Slăvescu — nu s'ar explica poate decât dintr'o altă concepție a profesorilor acelei Facultăți, cari se pare că erau prea severi și pretențioși și au fost ridiculați epitetul: Cuadrilaterul dela Drept“ (pag. 22).

Catedra dorită de Marțian s'a ocupat abia în anul 1864 de Al. Vericeanu. Alte perspective se deschid însă spiritului său creator, perspective în care el va face dovada viguroaselor sale însușiri.

Astfel, la 9 August 1859, protectorul său, Nicolae Crețulescu, ministrul afacerilor dinăuntru, înființează *Oficiul central statistic*, în fruntea căruia numește pe tânărul licențiat dela Viena.

În broșura *Rapport à la cinquième réunion du Congrès international de statistique à Berlin sur l'état des travaux statistiques dans les Principales-Unies (Moldo Valachie, ²⁾* broșură pe care regretăm de a nu o vedea utilizată de d-l Slăvescu, Pop Marțian a expus strădaniile și metoda sa de lucru pe acest teren. Din acest raport aflăm că s'au înființat 32 comisii statistice județene și, ca subdiviziuni ale acestora, 154 comisii statistice cercuale.

D-l Slăvescu dă însă foarte prețioase informații asupra dificultăților întâmpinate în această direcție de Marțian, dificultăți pe care „voința lui de fier“ a știut să le înlăture și să le sfărâme.

¹⁾ Victor Slăvescu: *Vieța și opera lui Dionisie Pop Marțian* Academia Română. Discursuri de recepție. LXXVIII. 1940 Mai 31.

²⁾ Berlin, 1865, Imprimerie Royale.

„El căuta — scrie d-l Slăvescu — să urmărească și să cerceteze actele și faptele economice, atât sub aspectul lor static, cât și sub înfățișarea lor dinamică, pentru a putea trage concluziile cele mai potrivite și și pentru a pune la îndemâna conducătorilor tot materialul informativ necesar reformelor ce se proiectau. Toate ramurile vieții economice, începând cu populația și cu mișcarea ei, apoi agricultura, maseia, industria, comerțul exterior, navigația, toate intrau sub cercetarea tentă și minuțioasă a recensorilor statistici, îndrumați și controlați cu o rară energie de D. P. Marțian. (pag. 7).

În 1860 încearcă, izbindu-se însă de dificultăți nenumărate, să facă un *recensământ al populației* din Muntenia. Voința și tenacitatea sa biruesc și aici. Dealtfel în anul acesta, în legătură cu lucrările și problemele oficiului central de statistică, Marțian înființează cea dintâi revistă economică românească, *Analele statistice*, publicație trimestrială, urmată la scurt timp de *Analele economice*, în care se ocupă de problemele monetare, problemele de credit agricol, de transporturi, de nevoia înființării unei bănci de circulațiune, de importanța căilor ferate, etc.

În aceste studii el se arată pătruns de un profund sentiment de naționalism economic, indicând metodele dela cele mai potrivite de adoptat pentru ridicarea și stimularea forțelor economice naționale la adăpostul unui sistem vamal protecționist bine adecuat împrejurărilor noastre de atunci“ (pag. 9).

Analele acestea, apărute în primul an trimestrial și apoi până în 1864 anual, „reprezintă astăzi o ade-vărată arhivă de cel mai mare interes istoric și documentar pentru epoca în care au apărut. Nu se va putea scrie niciodată o istorie economică a țării noastre, cu privire la această perioadă de organizare pe baze moderne, fără sprijinul celor două publicații ale lui Dionisie Pop-Marțian“ (pag. 15). Alături de el, îndrumându-i și încurajându-i, colaborau la *Anale* o serie întreagă de tineri economiști; *Eugen Stătescu, P. I. Aurelian, Dr. Felix, I. M. Bujoreanu, Al. Periețeanu, I. C. Lerescu, I. Petrescu, C. S. Marcovici*, etc. Unora din aceștia le-a acordat și premii pentru ai stimula și mai mult la scris și faptă economică.

Din anul 1861 forțele lui fizice încep însă să scadă, constată că e bolnav de plumăni, timp de trei ani, alergând în fiecare vară la munte pentru a-și reface plumăni. Rezultatele sunt însă mai mult decât dureroase. Marțian simte că se duce. *Analele* apar totuși în fiecare an. În anul 1864 merge la Gleichenberg (Stiria) pentru a încerca o climă mai potrivită și o mai bună supraveghere medicală. În anul următor, la începutul verii își încearcă odată subredul noroc și la Muenchen. Aici însă, în primele zile ale lui Iulie, ajuns la capătul puterilor, e silit să se închine în fața neiertătoare morți. Avea abia 36 de ani. O mare energie se stinsese. Ca și al lui Bălcescu la Palermo, mormântul

lui Dionisie Pop Marțian n-a rămas necunoscut. Uitarea l-a năpădit încă dela început și nicio floare nu mai înflorește pentru el.

Moartea sa a fost adusă la cunoștința publicului românesc de ziarele *Trompeta Carpaților* (1805 Nr. 32) care scrie că „pierderile de oameni națiunii se înseamnă și ele ca să facă cor celorlalte calamități”, *Telegraful* dela Sibiu (1865 Nr. 51) care-l regretă ca pe un „bărbat devotat înaintării națiunii sale” și de *Familia* (1865 Nr. 4), care reproducând comentarul din *Trompeta Carpaților*, arată că moartea lui Marțian e o „mare pagubă pentru staul român și pentru națiunea română”, opera lui fiind colosală.

Dintr'o greșală de transcriere, credem noi, *Telegraful* a anunțat că Marțian ar fi murit la Monaco. Adevărată este însă informația apărută în *Trompeta Carpaților*, după care nefericitul economist român a murit la Muenchen.

Din punct de vedere biografic, la cele comunicate de d-l Slăvescu, noi mai adăugăm că Dionisie Pop Marțian a participat, în calitate de delegat al Principatelor-Unite, la congresul internațional de statistică ce s'a ținut la Berlin în 1863. La acest congres, al cincilea ținut până atunci, a luat cuvântul și delegatul român, comunicând starea lucrărilor statistice inițiate și realizate în Muntenia și Moldova.

Dar dacă, referitor la biografia lui Marțian, d-l Slăvescu n'a putut epuiza subiectul lăsând astfel numeroase porți deschise și pentru alți cercetători, d-sa a izbutit însă să ne înfățișeze, cu toată autoritatea competenței sale științifice și economice, într'o vie lumină ideile acestui economist ardelean și să-i fixeze locul pe care îl merită în istoria noastră economică.

În această istorie, depășind economiștii de până la el, pe N. Suțu, Al. Moruzi și atât de cunoscutul Ion Ghica, Marțian va apare ca un economist ce merge pe un drum nou, cu metode noi, fixând țeluri noi” (pag. 11). Profund influențat de economiștii germani și „deși amintește la tot pasul opinia altor economiști, el își creiază și își fixează totuși o poziție și o atitudine personală destul de interesantă asupra tuturor problemelor discutate” (pag. 13).

Tot ce a scris și a propovăduit Marțian — continuă d-l Slăvescu — în scurta dar bogata lui activitate îi dă dreptul să fie socotit ca întemeietorul și doctrinarul naționalismului economic românesc. Este cea mai dreaptă și mai completă formulă prin care se poate rezuma personalitatea impunătoare a lui Dionisie Pop Marțian” (pag. 16).

Ideile lui n'au murit odată cu el, n'au fost înmormântate odată cu Marțian. Ele au rămas ca un adevărat testament politic al unui mare naționalist. La ele au făcut adeseaori apel luptătorii noștri politici, pe teren economic, republicând o bună parte din opera lui Marțian.

Astfel, la anul 1866, la un an după moartea lui, punându-se în discuție două mari probleme de ordin național, *chestiunea jidanilor și chestiunea admiterii străinilor, nenaturalizați la cumpărări de proprietăți pe teritoriul românesc*, un editor, căruia încă n'am putut să-i aflăm numele, republică studiul lui Marțian apărut în Anale:

„*Proprietatea și naționalitatea și o ochire în marea chestiune a jidanilor*”, cu următoarea introducere: „Credem a face un serviciu punând în vedere publicului românesc și reprezentanților națiunii române, două importante articole relative la aceste chestiuni, ale regretatului nostru economist.

„Scrierile lui Marțian înfățișează *prototipul ideilor românești* (sublinierea editorului), și nu putem recomanda studiului celor ce se interesează a cunoaște starea și ranele României, și a se inspira de ideile mântuitoare statului român, nu putem recomanda o sorginte mai fericită, decât Analele economice ale acestui român de scumpă aducere aminte”.

La ideile lui se face apel și în 1895, când se plănuia o nouă lege a minelor, un alt editor, Gh. Vulțurescu, luptător politic, opunându-le concepțiilor lui G. G. Dissescu, republică studiul lui Marțian despre „*Coloniștii germani și România*”. Marțian fusese într'adevăr un vajnic apărător al unui regim economic protecționist, fiindcă zicea el, „*mai tare mă tem de agenții economici decât de cei politici. Un triumf economic al inamicului în țara noastră, este mai periculos, decât o duzină de triumfuri diplomatice, pentru că acestea sunt efemere, pe când cele economice străbat toată ființa națiunii*”.

Aceste lucruri s'au spus la 1861. Neținându-se seama de ele, am ajuns la ceea ce știm că alcătuiește durerosul balast al economiei noastre naționale.

Tot așa de puțin s'a ținut seamă și de un alt avertisment al lui Marțian: „Eu ca laic — spunea el tot în 1861, combătând votul dat de Cameră la 14 Iunie în *chestiunea admiterii străinilor și jidanilor în țară* — chiar de ași avea convingerea că să lăsăm libertatea conștiinței de a crede fiecare în cele ce a apucat, nu ași putea până într'atât uita de datoria către patrie ca să o fac azilul tuturor sectelor și naționalităților gonite din alte țări, fără un gaj oarecare, cum că acești oaspeți dacă nu aduc ceva folos societății ospitale, cel puțin nu-i cauzează pericol sau daună morală și materială”. Dintre toți acești străini el se temea în primul rând de jidani, acaparatorii capitalurilor, fiindcă „cel ce are banii duce în dependență economică populația”. — „Invazia jidanilor în România ia proporții înspăimântătoare, declară el în 1861, în urma răscoalelor din Boemia și Moravia. În această problemă Marțian e un vrednic precursor al lui Conta, al lui Eminescu și al lui A. C. Cuza, ca și a tuturor naționaliștilor ce i-au urmat.

Nici Marțian, ca și aceștia, n'au fost ascultați. Consecințele le vedem și le simțim cu toții.

„El subliniază cel dintâi — și cu aceasta ne întoarcem iar la d-l Slăvescu — că *independența politică a unei țări nu valorează mare lucru dacă lipsește independența economică*” (pag. 16).

„Au trecut 75 de ani — își încheie d-sa prețiosul discurs — dela moartea lui și totuși ideile și concepțiile ce a susținut sunt încă actuale, aș putea spune dureros de actuale.

„Paginile lui scrise cu atât avânt, cu atâta însuflețire, cu atâta adâncă iubire de țară și neam, nu mai pot rămânea uitate în colecții îngălbenite. Ele merită să fie scoase la lumina zilei. Generația mea de economiști își va împlini această datorie față de Marțian precursorul nostru al tuturor în concepțiile ce apărăm astăzi cu toată căldura și din toată convingerea: *acelea ale naționalismului economic românesc*” (pag. 17).

În fața unui angajament atât de categoric, suntem în drept deci să așteptăm cât mai grabnică lui realizare.

(Va urma).

Situația instituțiilor financiare din Transilvania sub stăpânirea românească

Reproducem acest articol interesant și instructiv datorită cunoscutului publicist Aurel Gociman.

A apărut în ziarul „Universul” Nr. de Marți l. c. :

Punerea la punct a unor afirmațiuni inexacte ale Budapestei.

În presa dela Budapesta au apărut între altele unele învinuiri îndreptate împotriva stăpânirii românești din Ardeal, că ea ar fi distrus instituțiile financiare maghiare, favorizând în schimb pe cele românești. Socotim că este bine să le răspundem, prin câteva date statistice, care nu suferă nicio contra-zicere.

Să vedem în primul rând care a fost în trecut situația instituțiilor financiare ungurești din Transilvania.

Iată mai jos situația băncilor ungurești în anul 1911, sub stăpânirea ungurească și în 1922 și 1927 sub stăpânirea românească :

Băncile ungurești din Transilvania În 1911

Numărul băncilor	Capital	Rezerve	Total	Depuneri
142	34.229.599	10.724.313	44.953.912	157.846.619
În 1922				
197	274.388.825	89.866.350	364.255.174	1.804.371.079
În 1927				
207	430.000.000	212.000.000	642.000.000	4.347.000.000

Să vedem acum și situația instituțiilor financiare românești din Transilvania de pe vremea stăpânirii maghiare și de azi :

Băncile românești din Transilvania În 1911

Numărul băncilor	Capital	Rezerve	Total	Depuneri
97	16.366.956	5.708.927	22.075.883	66.242.818

În 1930

Numărul băncilor	Capitaluri și rezerve	Depuneri
156	1.163.260.000	3.647.865.000

Din tablourile de mai sus reținem următoarele concluziuni :

În anul 1911 ungurii din Ardeal aveau o bancă la 10.000 locuitori maghiari ; 30 coroane (1200 Lei) capital și rezerve de fiecare maghiar ; 75 coroane (3000 Lei) depunere de fiecare maghiar.

În anul 1922 situația capitalurilor ungurești, sub stăpânirea românească, era următoarea :

O bancă de fiecare 7500 maghiari ; 243 Lei capital și rezerve de fiecare maghiar și 1200 Lei rezerve de fiecare maghiar.

Numărul băncilor maghiare din Ardeal sub stăpânirea românească nu numai că nu a scăzut, ci a sporit dela 142, cât era sub stăpânirea ungurească, la 207 în 1927. Capitalurile și depunerile de sigur nu au atins în acest an nici la băncile maghiare situația dinainte de războiu, căci ele au fost grav compromise prin criza economică ce a urmat după războiu.

Să vedem însă cum s'au dezvoltat băncile maghiare din Transilvania sub stăpânirea românească. Iată situația lor după alți 5 ani, în 1927 : O bancă de 7247 unguri ; 428 Lei capital și rezerve de fiecare locuitor maghiar și 2898 Lei depuneri de fiecare maghiar din Transilvania.

Făcând acum o comparație cu situația de pe vremea stăpânirii ungurești, trebuie să constate oricine, că băncile maghiare din Transilvania au făcut progrese imense. Numărul băncilor ungurești a crescut în timp de 10 ani dela 142 la 207, adică cu 45%, așa că cu toată criza economică distrugătoare, ele sub stăpânirea românească au aproape aceiași depunere de cap de locuitor, pe care au avut-o înainte de războiu, pe vremea stăpânirii maghiare ;

Însuși d-l Elemér Gyarfás, care este un bun cunoscător al vieții financiare ungurești spune că : „Instituțiile bancare din Ardeal în cei cinci ani care au urmat după 1918 au fost părăsite cu totul și numai energiei și hărniciei conducătorilor lor se datorește că majoritatea covârșitoare a lor (orozslanrészükk) a

reușit să se mențină; mai mult chiar, ele și-au păstrat independența și au făcut progrese remarcabile... Instituțiunile financiare cu caracter unghuresc din Ardeal au reușit să salveze și să treacă din marele cataclism în noua organizație astfel de forțe și energii, care reprezintă o valoare incommensurabilă“.

Să facem acum o comparație între situația băncilor unghurești și cele românești de pe vremea stăpânirii maghiare pentru a se vedea cum erau tratați românii sub stăpânirea trecută și cum sunt tratați maghiarii sub stăpânirea românească.

În anul 1911 românii din Ardeal aveau 97 bănci, adică o bancă la 30.900 români ardeleni; 7 coroane (280 Lei) capital și 22 coroane (880 Lei) depunere de fiecare român. După cum se vede, în ce privește numărul băncilor, situația proporțională era de 3 ori mai rea pentru români, în ce privește capitalurile de mai bine de 4 ori, iar în ce privește depunerile de mai bine de trei ori.

Dar dacă vom face o comparație chiar sub stăpânirea românească între progresele realizate de băncile românești și cele unghurești, vom găsi că însăși băncile românești din Transilvania nu au putut realiza progresele pe cari le-au realizat băncile maghiare, căci în 1930 se revenea o bancă la 19.240 români, iar de fiecare locuitor român 387 Lei capitaluri și 1216 Lei depuneri (fără băncile cu sediul în Capitală).

Cifrele acestea sunt atât de elocvente, încât fac de prisos orice comentariu în ce privește bunăstarea înfloritoare a unghurilor de care ei se bucură sub stăpânirea românească, realizând progrese pe care nu le-au atins nici sub stăpânirea maghiară de pe vremuri.

De sigur, progresele acestea uriașe băncile maghiare nu le puteau realiza, dacă nu existau două condițiuni: un mediu prielnic, creat de noua stăpânire românească tuturor, deci și băncilor maghiare, iar pe de altă parte un concurs real din partea Băncii Naționale a României.

În privința aceasta ne referim la broșura publicată de „Solidaritatea“, asociația băncilor românești din Ardeal în 1932, prin care ni se dau următoarele amănunte: în cursul anului 1930 băncile românești din Transilvania, în număr de 156 au obținut din partea Băncii Naționale a României un reescont de 1.265.600.000 Lei, în timp ce 290 bănci minoritare (unghurești și săsești) din Transilvania au obținut un reescont de 1.300.540.000 Lei! Orice comentariu e de prisos. Aceasta însemnează oare asuprirea instituțiilor financiare maghiare din Transilvania? „Universul“. AUREL GOCIMAN.

Abrogarea art. 33 din legea cu privire la unele dispozițiuni pentru înlesnirea și refacerea creditului

Monitorul Oficial Nr. 256, cu data de 1 Noembrie, publică următorul Decret-Lege Nr. 3673:

Art. unic. — Art. 33 din legea cu privire la unele dispozițiuni pentru înlesnirea și refacerea creditului publicată în Monitorul Oficial din 20 Aprilie 1935, se abrogă și se înlocuiește cu următorul text:

Dacă pentru o creanță garantată cu ipotecă, privilegiu sau gaj, s'a prevăzut prin actul de creanță sau de constituirea garanției, că debitorul a subscris sau va subscrie, cu orice titlu și în orice calitate cambii sau bilete la ordin, zisele siguranțe garantează aceste

efecte de comerț, și se transmit cu ele beneficiarilor succesivi prin simplul fapt, al girului fără altă formalitate.

În niciun caz nu vor putea fi opuse terților căroră aceste garanții vor fi fost astfel transmise, excepțiunile pe care debitorul le-ar fi putut opune creditorului față de care a constituit garanțiile, chiar dacă aceste excepțiuni au luat naștere anterior datei girurilor.

Posesorul cambiei sau al biletului la ordin va fi în drept să invoace în tot cursul urmăririi, sau în orice instanță, calitatea sa de creditor privilegiat cu toate consecințele ce decurg din ea, chiar dacă nu prezintă actul de constituirea garanției în original, cu condiția actului de stabilire conform dreptului comun, că acele cambii sau bilete la ordin prezentate sunt acelea remise în virtutea convenției sau înlocuite prin preschimbare.

Când cambiile sau biletele la ordin nu reprezintă totalitatea creanței figurând în act, posesorul lor va fi colocat în același rang cu creditorul originar al restului creanței sau cu alți beneficiari cambiali, fără a ține seamă de data girurilor respective.

Aceste dispozițiuni au caracter interpretativ.

Numire

Cu plăcere aducem la cunoștința cititorilor noștri, numirea vechiului și distinsului nostru colaborator d-l Nicolae N. Petra, în greaua funcție de Subsecretar de Stat la Ministerul Economiei Naționale.

Cu prilejul acesta revista noastră a adresat d-lui Nicolae N. Petra, următoarea telegramă de felicitare:

„Din ocazia numirii D-voastre în postul de înaltă răspundere, transmitem mult apreciatului nostru colaborator, felicitări călduroase și dorința ca activitatea Domniei Voastre, să însemneze o consolidare și progres în domeniul gospodăriei noastre naționale și în românizarea vieții noastre economice“.

„Revista Economică“.

„PRIMA ARDELEANĂ“

Societate Anonimă de Asigurări Generale, SIBIU

Caută 2 absolvenți ai Academiei de Agricultură în posturile vacante de lichidatori. Doritorii de a ocupa aceste posturi, își vor înainta cererile la Sediul Societății din SIBIU Str. Regina Maria 59/61 până la data de 25 Noembrie 1940.

DIRECȚIUNEA GENERALĂ.